

דף מידע להורים – תינוקות

מטרת העל של מקצוע הריפוי בעיסוק היא לאפשר השתתפות בפעילויות משמעותיות בחיי היומיום. אצל תינוקות ההשתתפות באה לידי ביטוי בין היתר באכילה, שינה, משחק ותקשורת עם האחר. תפקודים אלה מורכבים מתפקודי מוטוריקה עדינה, מוטוריקה גסה, וויסות חושי, תפקוד תפיסתי ותקשורתי. בטיפול בריפוי בעיסוק משלבת המרפאה בעיסוק את כל אלה ותורמת להשתתפותו של התינוק בפעילויות היומיומיות.

- **מה זאת אומרת תינוק משתתף? הרי הוא קטן, מאכילים אותו, משכיבים אותו לישון. הוא לא עושה דברים בעצמו!**

גם אם התינוק אינו מבצע את הפעילויות באופן עצמאי, הוא יכול להיות שותף לביצוע. לדוגמה, במידה והאכלת התינוק נעשית מול הטלוויזיה, סביר להניח שהתינוק לא יצור קשר עין עם המאכיל אותו ולא יבקש כפיות נוספות או ינסה לגעת באוכל ולהאכיל את עצמו. זהו מקרה בו התינוק אינו שותף להאכלה. לעומת זאת, ניתן להושיב את התינוק בטרמפולינה או כיסא אוכל, לשבת מולו, לחכות לקשר עין ולהשמעת קולות ולתת את הכפית. בעת מתן הכפית לחכות לגריפה של שפתי התינוק את האוכל. ניתן לתת לתינוק כפית נוספת ביד או לאפשר לו להתלכלך מהפירות שמונחים על המגש. במקרה זה התינוק שותף להאכלה ויתכן וינסה אפילו להאכיל את עצמו או יציע אוכל למאכיל אותו.

- **האם גם תינוק בן מספר שבועות משחק? האם המשחק אינו שייך לילדים גדולים יותר?**

הלמידה והחקירה על העולם מתרחשת מהמפגש הראשון של הילד עם העולם ואף לפני כן. ילדים לומדים דרך משחק והמשחק מושפע מגורמים רבים אשר תורמים להתפתחות וללמידה. כאשר קיים עיכוב בהתפתחות, עלול גורם זה או אחר להשפיע על המשחק ובעקיפין על הלמידה והתפתחות. רמת המשחק והחקירה משתנה עם הגיל. כבר בגיל חודש, נוכל לראות את התעניינות התינוק בפרצופו של ההורה. נראה משחק ראשוני של מלמול קולות זה מול זה, חיקוי הוצאת לשון ועוד. בסביבות גיל חודש וחצי -חודשיים אנו נראה תנועות לא מכוונות של התינוק לעבר צעצוע המלוות במבט שלו. התינוק יזיז את הצעצוע או יגרום לו להשמיע רעש, ילמד שהתנועה שביצע גרמה לכך ובהמשך התנועה תהפוך למכוונת. התינוק מכניס חפצים רבים לפיו מה שמצריך הקפדה יתרה על בטיחות אך ע"י הכנסת החפצים לפה הוא חוקר את העולם שסביבו: מרגיש ולומד על מרקמים, צורות ועוד. במידה ויש עיכוב בהתפתחות המוטורית הגסה או העדינה ו/או ביכולות הוויסות התחושתית וקושי תקשורתי, יתכן ונראה קושי גם במשחק. הילד יתקשה לתפעל חפצים או לנוע כדי לחקור ולשחק, ימנע מלגעת במרקמים

מסוימים בשל חוסר נעימות וכך בעצם לא יתנסה ולא יחווה את העולם כמצופה מתינוק בגילו. על כן חשוב לעקוב אחר יכולת המשחק והחקירה של ילדכם: האם עוקב אחר משחקים כגון "אוניברסיטה" או משחקים שאתם מציגים בפניו, האם בגיל 4 חודשים מתחילה הושטה לעבר משחק, אחיזה והעברה מיד ליד, הכנסה של המשחק לתוך הפה, האם יש נטייה לצבעים מסוימים של משחק, הימנעות מסוגים שונים כגון משחקים מאירים או מרעישים, משחקי פלסטיק לעומת בד וכו'. במידה וילדכם אינו מגוון במשחק או מתעכב באחת מהפעולות הנ"ל ניתן לבקש הפניה למרפאה בעיסוק.

• כיצד נזהה קושי בוויסות החושי?

להבדיל מקשיים מוטורים אשר יכולים להימדד באופן כמותי, הרבה פעמים מיוחסים הקשיים בוויסות החושי לאופיו של התינוק בשל המגוון הרב של הקשיים והמופע השונה בין תינוק לתינוק, כגון: רגישות רבה יותר למגע, לבדים או מרקמים מסוימים, לתנועה, לאור ולרעש. קשיים אלו עלולים להראות תמונה של תינוק נרגן, עם התפרצויות בכי שקשה להרגיען או לחילופין תינוק שישן הרבה מעבר למצופה כחלק מההתמודדות שלו עם הרגישות. ישנם "כלי עזר" לתינוק שחווה רגישות שכזו ולמשפחתו. באם אתם, כהורים, חשים כי תינוקכם בוכה הרבה ולא תמיד יודעים מדוע, מאוד רגיש לרעש, בוכה במקלחת, בזמן האוכל, כאשר מזיזים אותו, ברכב או בעגלה, כשמחליפים לו חיתול, מתקשה להירדם או ישן ביום וער בלילה, ישן מעבר למצופה בגילו או בררן באוכל - ייתכן כי קיים קושי וכדאי להתייעץ עם מרפאה בעיסוק שתבחן את המקור לקושי ותיתן הדרכה לדרכי התמודדות והקלה לתינוקכם ולכם.

• מתי ניתן להגיע למרפאה בעיסוק? מי מפנה לריפוי בעיסוק?

לרוב רופא הילדים / רופא התפתחותי יפנה את תינוקכם לריפוי בעיסוק. חשוב שתזכרו כי ניתן להגיע למרפאה בעיסוק בכל גיל של תינוקכם! אין תינוק צעיר מידי לטיפול בריפוי בעיסוק! כאשר אתם מזהים עיכוב ביכולות המוטוריות הגסות או העדינות של תינוקכם, קשיים בוויסות החושי, קשיים בשינה או בהאכלה, משחק מצומצם או קושי תקשורתי – אנא פנו למרפאה בעיסוק. ידוע כי קיימת שכיחות רבה יותר של קשיים אלה אצל תינוקות שנולדו פגים. במידה ואתם מזהים כי ילדכם מתקשה ליצור קשר עין, לא מגיב כשאתם קוראים בשמו, מראה התעניינות נמוכה בסביבה, אינו מושיט יד לחפץ, נרגן, לא ישן טוב או לחילופין ישן הרבה לגילו, מתקשה לעבור לאוכל מוצק, אינו מכניס חפצים אל פיו, אינו מכניס את ידיו או כפות רגליו לפיו ועוד סימנים מדאיגים שכהורים תזהו באופן המדויק ביותר אצל תינוקכם - יש לפנות למכון להתפתחות הילד ולבקש להתייעץ עם מרפאה בעיסוק. □

בהצלחה

נערך על ידי צוות הרפוי בעיסוק מעודכן לאוקטובר 2015